

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Enhet Grangärdets skola och fritidshem

Läsår 2023/2024

Antagen
Mariestad
2023-10-16

Typ av styrdokument:	Plan
Beslutsinstans:	Rektor Grangärdets skola
Datum för antagande:	2023-10-16
Diarienummer:	
Dokumentet gäller för:	Grangärdets skola
Giltighetstid:	Läsåret 2023-20224
Tidpunkt för aktualisering:	2023
Dokumentansvarig:	Rektor Sara Olausson

Strategi

Översiktligt dokument som beskriver vägval och långsiktiga mål samt utgör grund för prioritering.

Program

Mellanform av strategi och plan. Uttrycker värdegrund och beskriver önskvärd utveckling samt vilka metoder som ska användas.

- **Plan**
Är en instruktion som ger direktiv och beskriver konkreta mål och åtgärder.

Policy

Är kortfattad och uttrycker värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning.

Riktlinje

Säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande genom att ge konkret stöd och ange ramar för handlingsutrymme.

Regel

Anger absoluta normer för medarbetarnas och verksamheternas agerande. Är tydliga och tillåter inte tolkningsutrymme

Rutin eller tillämpningsanvisning

Detaljerad instruktion för hur en viss fråga ska hanteras. Innehåller handfasta råd och praktiska rekommendationer. Behandlar hur-frågor.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1. Syfte.....	5
1.2. Ansvar.....	5
2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.....	5
2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår	5
2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier.....	7
2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier	7
3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår	12
3.1 Metod/kartläggning	12
3.2 Kränkande behandling.....	12
3.3 Sexuella trakasserier	13
3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier.....	13
3.5 Planerade åtgärder för läsåret	16
4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)	19
4.1 Barns/elevs delaktighet.....	19
4.2 Medarbetares delaktighet.....	19
4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet	19
5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling	19
5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever	19
5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev	20
5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	21
5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling	22
5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	23
5.6 När verksamheten diskriminerar barn/elev	23
6. Referenser	23
7. Bilagor.....	24
7.1 Definitioner.....	24
7.2 Lagstiftning och styrdokument	26
7.3 Anmälningskyldighet	27

1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av föregående årets arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Grangärdets skola och fritidshems plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevers lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevers trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Rektor för Grangärdets skola och fritidshem ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan

2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår

Föregående läsårs åtgärder på Grangärdets skola och fritidshem	Åtgärd uppfylld Ja/Nej
<p><i>Kön</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktivt arbeta för att främja det positiva språkbruket • Arbeta över klassgränserna och fadderverksamhet för att bygga relationer • Nolltolerans för språkbruk innehållande kränkande språk 	<ul style="list-style-type: none"> • Ja • Ja • Ja
<p><i>Könsöverskridande identitet eller uttryck</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Skolpersonal är medveten i sina uttryck kring elevers könsidentitet • Undvika att fördela eleverna i grupper utifrån könstillhörighet • Säkerställa att omklädningsrummen erbjuder möjlighet för personer med könsöverskridande identitet eller uttryck • Arbetslag samtalar kring hur verksamheten bemöter elever med könsöverskridande identitet vid exempelvis ombyte. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ja • Ja • Ja • Ja

<p><i>Sexuell läggning</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Öka kunskap inom området • Följ upp kunskaper kring sexuell läggning genom enkät 	<ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nej
<p><i>Funktionsnedsättning</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Säkerhetsställa anpassningar i skolmiljö • Öka kunskap om elever med svag teoretisk förmåga och eller nedsatt förmåga att hantera schemabrytande aktiviteter • Ljudmiljön är av stor betydelse för trygghet och studiero samt för att alla ska tillgodogöra sig undervisningen på likvärdigt sätt • Vid eventuell hörselnedsättning utformas en individuell plan med hänsyn till faktorer så som arbetsmiljö, scheman, grupperingar, utrustning och personals kunskap. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ja • Ja • Ja • Ja
<p><i>Religion eller annan trosuppfattning</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Högläsning ur böcker från andra kulturer • Uppmärksamma högtider och traditioner i undervisningen från olika religioner och trosuppfattningar. Samarbeta med kostpersonal för att lyfta fram högtidliga måltider. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ja • Nej

2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

Antal kränkingsärenden

Antalet kränkingsärenden under föregående år 42 st varav 36 st konstaterade kränkningar:

Diskriminering	2%	1
Fysisk	48%	20
Psykosocial	2%	1
Sexuella trakasserier	4,5%	2
Text/bild	2%	1
Trakasserier	2%	1
Verbal	34%	14
Ej angivet	5%	2

Plats där kränkning inträffat

Fotbollsplanen	7,7%	3
Fritidshemmet	2,5%	1
I kapprummet	7,7 %	3
Kingplanen	2,6%	1
Klassrummet	12,82%	5
Korridor	15,4%	6
Skolgården	46,2%	18
Idrottsalen	2,56%	1

2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier

Analys av föregående års plans främjande och förebyggande åtgärder samt kränkningssärende/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

Kön

Att arbeta över klassgränserna med faddrar har resulterat i att relationer har stärkts mellan elever i olika klasser. Yngre elever som haft faddersystem eller aktiviteter tillsammans med äldre elever har känt sig tryggare på skolan. Kartläggningen av skolans språkbruk visade på skillnader mellan olika klasser. De åtgärder som vidtogs visade positiv effekt. Ibland är kränkningarna av verbal karaktär kopplade till kön, vi ser att ett fortsatt arbete kring språkbruket, kring att förstärka goda relationer mellan eleverna inom och mellan klasser kvarstår utifrån antalet kränkningar. Orsaken till kränkningarna är ofta irritation, att elever blir irriterade och har svårt att styra sina känslor vilket medför att de agerar i affekt.

Elever behöver stöd av vuxna genom att tillsammans reflektera hur samtal kan se ut och vad de olika ordens innebörd gör med mottagarens känslor. Ord och nedlåtande språk kopplat till kön behöver särskilt belysas då jämlikhet är en självklarhet i vår verksamhet kan vi inte ha ett beteende eller språk som signalerar värdeskillnader mellan könen. Åtgärderna som planerades har inte genomförts fullt ut men har ersatts av andra liknande åtgärder. I analysen framkommer tankar kring att det finns ett återkommande beteende i att använda nedsättande könsord i samband med att eleverna har upprörda känslor trots förklaringar och tillsägelser. Vi konstaterar att det är bra att de vuxna reflekterar med barnen hur de kunde sagt i stället. Att vi tillsammans ska hjälpas åt att utforma hur dessa stöttande samtal ser ut.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

I de kränkningssärenden skolan har hanterat har det inte förekommit något ärende kopplat till könsöverskridande identitet eller uttryck. En orsak skulle kunna vara att den som eventuellt har utsatts för detta inte vill framföra det till någon och att skolan därför inte har uppmärksammat händelsen. Skolans verksamhet är utformad för att inte skapa grupper och aktiviteter riktat till flickor respektive pojkar. Vi blandar medvetet flickor och pojkar i olika grupper för att påvisa självklarheten att kunna vara tillsammans över könsgrensarna. Vi vill undvika att tillskriva eleverna könsidentiteter, som riskerar att kopplas till en traditionell förståelse för egenskaper kopplade till kön.

Att benämna elever i henform är fortfarande ovanligt. Det är i dagligt tal lätt att glömma och tex tillkalla elevers uppmärksamhet genom att t ex säga ”kom nu killar”. Kunskapen inom ämnet behöver ökas inom verksamheten då normer följer med traditionella könsmonster om inte insikter, kunskaper är tillräckligt utbredd för att vara uppmärksam och skapa förändring. Vi ser då vi analyserar att vi i använder en könsbinär ordning.

Sexuell läggning

Vi kan konstatera att i de verbala kränkningarna används begrepp kopplade till sexuell läggning. Elevernas kunskaper kring sexuell läggning upplevs god och vi har inte uppfattat att elever skulle ha åsikten att det finns rätt eller fel sorts sexuell läggning, däremot används vissa begrepp för att provocera eller såra i samband med bråk och även så kallat skojbråk. Fortsatt arbete inom sexualitet, relationer och samtycke är av vikt. Personalens kunskaper ökades inom området vilket det också gjorde i samband med föreläsningen med vår skolkurator

Funktionsnedsättning

De planerade och genomförda åtgärderna kring funktionsnedsättningar har ökat personalgruppens kunskaper vilket bidragit till att anpassningarna har justerats, att eleverna fått förberedelse innan schemabrytande aktiviteter.

Föreläsningen specialpedagog höll kring svag teoretisk begåvning stärkte pedagogernas kompetens. Med kompetens ökar möjligheten att se risker och finna åtgärder för att undvika diskriminering samt att skapa en tillgänglig undervisning.

I klassrum och korridorer kvarstår arbete med att förtydliga strukturen samt våra förväntningar. Skyltar för startblock saknas i vissa klassrum men alla lärare använder vid introduktion av undervisningen vissa delar från startblockets rubriker, tex var, vad, hur arbetsuppgifterna ska tas an. Regler finns i varje klassrum, de är väl diskuterade och implementerade. Tydligheten i lärmiljöerna kan utvecklas ytterligare.

Ljud och ljusmiljö upplevs olika i olika undervisningslokaler där slöjdsal, idrottsalen och musiksalen utmärker sig som särskilt svåra för elever med funktionsnedsättning. I dessa salar förekommer även fler visuella intryck som påverkar elever med vissa funktionsnedsättningar.

Elevhälsan och elevassistenters samarbete med varandra och lärare är av stor betydelse. De främjande samtalen inom arbetslag med elevhälsa har ej varit lika många under det gångna läsåret som önskats pga tidsbrist. Flera främjande samtal behövs då de är gynnsamma för vårt arbete med elever som har funktionsnedsättning samt för att öka kunskaper i personalgruppen.

Religion eller annan trosuppfattning

Eleverna har uppmärksammas och varit aktiva i samtal som berör fördomar kring normer kopplat till religion eller annan trosuppfattning. Lärare har också konstaterat att eleverna har ett normkritiskt tänk då de har reagerat på läromaterial så som uttalanden i filmer mm.

Vi har påbörjat att skapa en kalender där viktiga religiösa högtider finns markerade och beskrivna och vi för dialog med kostpersonal om att även de pedagogiska måltiderna ska ha inslag från andra religioner och trosuppfattningar.

Skolbiblioteket har under läsårets slut sorterats om i samband med flytt och litteratur som belyser religion och annan trosuppfattning kommer att förtydligas så att lärare kan använda dem i undervisningen. Stadsbiblioteket har formulerat en lista med titlar på lämplig litteratur som lärarna ej under lå 22/23 använt.

Ålder

Under föregående läsår fanns inte någon kränkingsanmälan gällande ålder. Elever på skolan är indelade i klasser enligt ålder. Ålder ska dock inte upplevas ge fördelar eller påverka eleven på ett sådant sätt att det kan upplevas kränkande.

Etnisk tillhörighet

Personal har varit nogsamma med att från början uttala eleverna namn med rätt betoning och uttal. Ett fortsatt arbete krävs för att personal ska bekräfta elevers etniska tillhörighet vilken är betydelsefull för elevens känsla av tillhörighet enligt Skolverkets material ”Skapa trygghet för lärande, om skolans arbete mot mobbing, trakasserier och kränkande behandling”. Vi behöver planera för att på ett positivt sätt skapa förutsättningar för eleverna att bekräfta sin etniska tillhörighet.

Vid ett föräldramöte under våren uppdagades att ett intresse kring detta finns i föräldragruppen. Skolan och fritidshemmet kan behöva stöd i att planera och resonera hur vi på lämpligt sätt arbetar för att bekräfta elevers etniska tillhörighet.

Kränkningssärenden

Kränkningar på fritidshemmet har under läsåret 22/23 anmälts färre gånger än föregående år. Relation mellan personal och elever på fritidshemmet är mer etablerade än tidigare år då verksamheten haft färre personalbyten under läsåret 22/23 än året dessförinnan. Trygga relationen är av stor betydelse för elevernas förutsättningar att umgås och aktivera sig i gruppen och hantera konflikter på ett konstruktivt sätt innan de övergår till osämja med kränkande handlingar. Elever som känner de vuxna förlitar sig till dem och ber dem om hjälp för att hantera sina sociala situationer på ett bättre sätt. Antalet kränkningar bland flickor är fortfarande lägre än pojkars. Analysen påvisar att vi behöver hantera flickors kränkningar mer ansvarsfullt genom att uppmärksamma och bemöta subtila signaler och kommentarer lika tydligt som vi agerar på fysiska kränkningar.

Samtal med elever och vh är ibland mycket verksam och ibland upplevs att man inte har samsyn. Vi behöver bli bättre på att dela med oss av hur vi går till väga för att lyckas i våra samtal med vh och elever. Samverkan mellan skola och hem bygger kring tillit och förtroende, den når vi med respektfullt och ärligt bemötande. Personalen har blivit skickliga i att inte värdera och skuldbelägga eleverna och reflekterar mer till vad vi vuxna kunde gjort annorlunda. Kontakt med hemmet sker med fördel via samtal i stället för via mail.

Skolans och fritidshemmets kränkningssärenden skiljer sig åt i antal. De högre siffrorna är inom skolan och kan förklaras av att fler elever går i skolan än på fritidshemmet. Under loven är kränkningssmälningar ovanliga. På skolan delar fler elever på samma yta inom samma tid och fler möten sker. Vi ser att kränkningar sker framför allt på skolgården under rasttider och i korridorer. Elever kan ha svårare att förhålla sig till skolans regler under mindre strukturerade förutsättningar.

Diskriminering

Två fall av diskrimineringsärenden finns anmälda och registrerade. Rektors och personalgrupps förda dialog kring betydelsen av att beakta risker för diskriminering har ökat insikten och uppmärksamheten.

Vi konstaterar att det är svårare för elever med funktionsnedsättningar att ta till sig undervisningen i vissa sammanhang och även raster är mer krävande för flera av våra elever vilket medför ett fortsatt arbete för att förhindra diskriminering.

Trakasserier

Ett ärende hanterades under lå 22/23 kring trakasserier, jämfört med tre under föregående läsår.

Sexuella trakasserier

Vid två tillfällen lå 22/23 hanterades ärenden gällande sexuella trakasserier. Vi ser att det fortsatt finns risk för sexuella trakasserier och att det därför är viktigt att kontinuerligt arbeta med frågor om samtycke, sexualitet och relationer – samt få en historisk förståelse för hur och varför särskilda personer är mer utsatta i samhället och varför det är av stor vikt att ta hänsyn till jämställda värderingar.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Personer som inte identifierar sig som flicka eller pojke kan känna sig kränkta av en organiserad fördelning som inte överensstämmer med deras identitet. I pedagogernas analyser framgår att ökad kunskap uppskattas och att medvetenheten har ökat under året. Omklädningsrummets utformning diskuteras vidare, dock saknas elevernas delaktighet i diskussionen. Skolan arbetar fortsatt med att inte ha en binär könsfördelning i organisationen. Det är viktigt för att undvika att elever som inte identifierar sig med ett binärt kön känner sig kränkta eller obekväma. Det finns relevans i att inte åtskilja pojkar och flickor eftersom det bygger på föreställningen om att flickor och pojkar har olika egenskaper.

3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår

3.1 Metod/kartläggning

Fritidshem och skola har kartlagt elevers upplevda trygghet genom att inhämta information via anonyma elevenkäter 2 ggr per läsår vilka analyseras av elevhälsoteam och personalgruppen. Under läsåret gör alla klasser en trygghetsvandring vilket kan ske genom att man i grupp promenerar eller tittar på en projicerad satellitbild av skolan i klassrummet. Under trygghetsvandringen beskriver eleverna vart de känner sig trygga och om de ser några risker eller några platser som kan innebära otrygghet eller annan risk. Ytterligare information kring risker och hinder i verksamheten kan framkomma i samband med elevhälsans observationer samt i elevmöten och samtal. Insamlad information analyseras och utvärderas av pedagogerna och elevhälsan kontinuerligt under året för att hantera risker och hinder i verksamheten. Rektor inbjuder till dialog med föräldraföreningen och uppmanar till god samverkan genom att påtala att vårdnadshavarna är välkomna att kontakta skolan om de ser eventuella hinder eller risker, vilket också flera vårdnadshavare har gjort.

3.2 Kränkande behandling

Risker och hinder för kränkande behandling	Analys av de orsaker till de risker och hinder för kränkande behandling som upptäcks
---	---

<p><i>Kränkande behandling</i></p> <p>Risk för kränkningar finns då elever undervisas av för dem okända vikarier och studieron eventuellt minskar.</p> <p>På skolgårdens bollplaner.</p> <p>Schematiska mellanrum så som övergång från ett ämne till ett annat eller salsbyten.</p> <p>Vid kösituationer.</p>	<p>Relation, kompetens och struktur saknas för att skapa trygghet, ett oroligare klimat kan orsaka inre stress och innebära en risk för kränkande handlingar.</p> <p>Bristande förmåga i känsloreglering i samband med vinna/förlora lekar, eller sport, lek och samspel.</p> <p>Då skapas utrymmen där vuxna inte är i ledarställning och strukturer förändras. Det är tydligt att det fungerar bättre med närvarande vuxen.</p> <p>I samband med trängsel skapas irritation som kan leda till kränkande handlingar (vid tex mellanmål)</p>
---	--

3.3 Sexuella trakasserier

Risker och hinder för sexuella trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks
<p><i>Sexuella trakasserier</i></p> <p>Risk finns att barn blir utsatta för sexuella trakasserier på sociala medier.</p> <p>Risk finns att verbala sexuella trakasserier förekommer på raster och i möten mellan elever då vuxna inte är närvarande.</p>	<p>En orsak är bristande förståelse och kunskap inom ämnet grooming. Vi behöver säkerställa kunskapen bland vuxna och barn.</p> <p>Kunskap om ordens betydelse och påverkan saknas hos de som utsätter andra barn. Det har blivit en norm i vissa grupper att använda uttryck som är sexuella trakasserier utan att man vet om att det är det.</p>

3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier

Risker och hinder för diskriminering och trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks
--	--

<p><i>Kön</i></p> <p>Trakasserande språkbruk</p>	<p>Vi har sett skillnad när eleverna har fått ringa hem och själva berättat vad som har hänt. De eleverna har förbättrat sitt sätt att uttrycka sig gentemot varandra.</p>
<p><i>Könsöverskridande identitet eller uttryck</i></p> <p>Könsindelade omklädningsrum eller aktiviteter som är indelade efter könstillhörighet.</p>	<p>Barn/elever som inte identifierar sig som flicka eller pojke kan känna sig kränkta av en organiserad fördelning som inte överensstämmer med deras identitet.</p>
<p><i>Etnisk tillhörighet</i></p> <p>Elever med utländskt namn kan höra sitt namn uttalas på felaktigt sätt.</p>	<p>Ett namn som uttalas fel kan få en annan betydelse, vilket kan upplevas kränkande eller i värsta fall kan leda till trakasserier.</p>
<p><i>Religion eller annan trosuppfattning</i></p> <p>Bristande förståelse för olikheter kring tex klädsel eller kost.</p> <p>Skolans verksamhet är inte anpassad utifrån t ex fasteperioder eller bönestunder vilket kan få konsekvenser för barn/elever</p>	<p>Elever vars klädsel eller kost bryter den rådande normen på skolan kan riskera att bli diskriminerade. Rådande normer behöver belysas.</p> <p>Elever/barn som fastar vid tex Ramadan kan under fasteperioden ha svårare att koncentrera sig och ta till sig undervisningen.</p>

<p><i>Funktionsnedsättning</i></p> <p>Fysisk tillgänglighet i skolan och på skolgården.</p> <p>Akustiken i den äldre delen av skolan, i synnerhet korridorerna.</p> <p>För elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer (NPF) kan moment som raster, friluftsdagar, schemabrytande aktiviteter, övergångar mellan lektioner och lärarbyten vara en risk. Ämnen så som slöjd och musik innehåller vanligtvis mer stimuli.</p>	<p>Rullstolsburna elever kan ha svårighet att ta sig till lokaler ämnade för musik och bildundervisning. Det finns även områden på skolan som kan vara otillgängliga vid olika funktionsnedsättningar. Exempelvis elever med synnedsättning kan ha svårt att se linjer vid bollplaner. Vid hörselskada är ljudmiljön på skolgården ett hinder för att delta i olika sammanhang.</p> <p>Dålig akustik i den äldre delen av skolan kan bli ett hinder för elever med hörselnedsättning vilket kan påverka elevens ork och uthållighet och därmed möjlighet att ta till sig undervisningen och delta i sociala sammanhang.</p> <p>Vid neuropsykiatriska diagnoser kan elever ha svårt med förmågan att strukturera och planera. Det finns risk att vuxna i verksamheten har otillräcklig relation till eleverna eller otillräcklig kunskap kring elevernas behov. Eleven kan komma att utsättas för diskriminering om verksamheten planeras på ett sätt som begränsar möjligheten att delta.</p>
<p><i>Sexuell läggning</i></p> <p>Okunskap om HBTQIA+</p> <p>Omklädningsrum</p>	<p>Bristande kunskap om elevers sexuella läggning kan leda till diskriminering som kan påverka deras upplevelse av omgivningen, tex omklädningsrum.</p>
<p><i>Ålder</i></p> <p>Åldersindelade aktiviteter i skola och fritidshem erbjuder olika aktiviteter.</p>	<p>Skola likväl som fritidshem kan erbjuda aktiviteter kopplat till hur stort ansvar och hur utvecklade elevernas förmågor och kunskaper är. Detta kan resultera i att elever/barn som anser sig förmå att vara med de äldre eller önskar vara med de yngre eleverna/barnen kan uppleva sig diskriminerad på grund av ålder.</p>

3.5 Planerade åtgärder för läsåret

Åtgärderna är överförda och tidsplanerade i enhetens kvalitetsverktyg för att fortlöpande genomföras. För definition av begreppen främjande och förebyggande, se bilaga 1.

Planerade främjande åtgärder på skolan/fritidshemmet	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig
<p><i>Kön</i></p> <p>Aktivt arbeta för att främja det positiva språkbruket.</p>	Under läsåret	Medvetandegöra eleverna om hur vårt språk påverkar vårt sociala klimat och vårt välmående.	Skolans personal
<p><i>Könsöverskridande identitet eller uttryck</i></p> <p>Skolpersonal är medveten i sina uttryck kring elevers könsidentitet.</p> <p>Undvika att fördela eleverna i grupper utifrån könstillhörighet.</p>	<p>Under läsåret</p> <p>Vid grupp fördelning</p>	<p>Tilltala eleverna vid namn istället för tjej/kille.</p> <p>Medvetet blanda kön vid gruppindelning</p>	<p>Skolans personal</p> <p>Skolans personal</p>
<p><i>Sexuell läggning</i></p> <p>Öka kunskap inom området</p>	Under vårterminen	HBTQIA+ material som är utarbetat i Mariestads kommun.	Skolkurator
<p><i>Funktionsnedsättning</i></p> <p>Säkerhetsställa anpassningar i skolmiljö</p>	November, april	Riskanalys av skolgården	Rektor

Öka kunskap om tillgänglighet samt pedagogiska metoder för att främja elevernas egna strategier för att lyckas i skolan	Mars	Vid APT	Special-pedagog
<i>Religion eller annan trosuppfattning</i> Högläsning ur böcker från andra kulturer.	Under läsmånaden november	Ta fram lämpliga boktitlar för barn från olika kulturer för att använda som högläsning i klassrum	SO-lärare
Kostpersonal informeras om SO-undervisningens innehåll för att lyfta fram högtidliga måltider.	Kostråd	Måltider	Rektor
Planerade förebyggande åtgärder på skolan/fritidshemmet	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig
<i>Kön</i> Nolltolerans för språkbruk innehållande kränkande språk	Under läsåret	Förtydligande samtal i klasserna kring språkregler och orsak till dessa. Om elev har missbrukat språket ringer eleven sin vårdnadshavare själv från skolan och berättar om händelsen.	Skolans personal
<i>Könsöverskridande identitet eller uttryck</i> Arbetslag samtalar kring hur verksamheten bemöter elever med könsöverskridande identitet vid exempelvis ombyte.	Under vårterminen	HBTQIA+ normtänkande tas upp på arbetsplatsträff	Skolkurator och rektor

Säkerställa att omklädningsrummen erbjuder möjlighet för personer med könsöverskridande identitet eller uttryck.	Under höstterminen	Vuxna som finns med i omklädningsrummen och erbjuder enskilt omklädningsrum till den som så önskar	Idrottslärare
<i>Sexuell läggning</i> Öka förståelse och kunskaper kring sexuell läggning	Under vårterminen	Dialogstund med kurator för pedagoggrupp som önskar mer kunskap Diskussioner och film	Skolkurator
<i>Funktionsnedsättning</i> Ramp saknas Ljudmiljön är av stor betydelse för trygghet och studiero samt för att alla ska tillgodogöra sig undervisningen på likvärdigt sätt.	Under läsåret Under läsåret	Hiss används för den som har svårt att ta sig fram i trappor Audionom kontaktas vid behov	Rektor Klasslärare/ fritidspedagog

4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)

4.1 Barns/elevs delaktighet

Varje klass och fritidshemsavdelning pratar om denna plans syfte och innehåll. Pedagogerna uppmanar barnen till delaktighet i det dagliga arbetet med främjande och förebyggande insatser och åtgärder i sitt värdegrundsarbete. Elever och lärare utvärderar och samtalar om hur tryggheten upplevs och hur planerade aktiviteter upplevs. Till rektor och elevhälsoteam framkommer informationen via lärare och elevmöten. Då denna plan utformas utgår innehållet från elevers upplevelser och åsikter. Rektor och elevrepresentanter reflekterar tillsammans kring planen för att eleverna ska känna mening samt aktivt vara delaktiga i dess utformning.

4.2 Medarbetares delaktighet

Planen innehåller handlingsplaner vilka skapas utifrån elevgruppers behov och upprättas därför under höstterminen. Vi har ett aktivt arbete för att alla medarbetare ska känna sig delaktiga med planens utformning och innehåll. Vid arbetsplatsträff under juni månad analyseras resultatet av planens aktiviteter. Vid ytterligare tillfälle analyseras risker och hinder i verksamheten. Dessa analyser ligger till grund för handlingsplaner till kommande läsår.

4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet

Denna plan presenteras för vårdnadshavarna digitalt via skolans lärplattform. Vårdnadshavare ombeds att läsa, tycka till och kontakta skolans rektor om frågor eller förslag kring planens innehåll. Föräldraföreningens styrelse får ta del av denna plan för att kommentera vid upprättandet samt vid läsårets slut vid utvärderingen.

5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever

Upptäckt/information av/ om konflikt

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Ingrip om behövt	All personal
2.	Meddela barnens/elevs mentorer	Den personal som ingripit eller eventuellt fått information om konflikt
3.	Samtal med berörda barn/elever	Mentor/pedagog
4.	Bestäm tid för uppföljning (ca en vecka senare)	Mentor/pedagog
5.	Dokumentera händelsen	Mentor/pedagog
6.	Kontakta vårdnadshavare till berörda barn/elever. Berätta om händelsen och hur förskolan/skolan/fritidshemmet hanterat det samt dokumentera samtalet	Mentor/pedagog

5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev

Upptäckt/ information om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Anmäl kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier till rektor via länk på Navet ”Anmäl kränkning barn och elev”	All personal
2.	Informerar berörda barns/elevs pedagoger/mentorer	All personal
3.	Informera berörda barns/elevs vårdnadshavare om att en anmälan gjorts och att förskolan/skolan kommer att utreda kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier	Pedagog/mentor
4.	Utredning påbörjas	Rektor
5.	Barnen/Eleverna hålls under uppsikt under utredningstiden	Pedagog/mentor/arbetslag

6.	Samtal med berörda barn/elever om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna (utifrån mognad)	Pedagog/mentor
7.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredning är klar	Rektor
8.	Samtal med berörda barn/elevs vårdnadshavare om utredningen och om åtgärder/insatser	Rektor
9.	Uppföljning av åtgärder/insatser	Rektor
10.	Om kränkning/trakasserierna/sexuella trakasserierna upphör avslutas ärendet	Rektor
11.	Om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna inte upphör intensifieras åtgärder/insatser och eventuell tas hjälp av andra professioner eller externa myndigheter	Rektor

5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Upptäckt/ information av/ om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Barn/elev/personal meddelar rektor eller annan personal att elev blir kränkt, diskriminerad, trakasserad eller sexuellt trakasserad.	All personal
2.	Informera berörd vårdnadshavare om kränkningen/diskrimineringen/trakasserierna /sexuella trakasserierna och dokumentera samtalet.	Rektor
3.	Utredning påbörjas.	Rektor
4.	Samtal med berört barn (utifrån mognad)/elev och personal om kränkningen/diskrimineringen/trakasserierna /sexuella trakasserierna.	Rektor

5.	Fackliga företrädare och skyddsombud informeras.	Rektor
6.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredningen är klar.	Rektor
7.	Uppföljning av åtgärder/insatser.	Rektor
8.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
9.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör kontaktas respektive avdelningschef.	Rektor

5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

Upptäckt/information av/om diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.

Scenario	Åtgärd
A. Elev utsätter annan elev för trakasserier/sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera mentor
B. Personal utsätter barn/elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera rektor
C. Verksamheten ¹ utsätter barn/elev för diskriminering.	Informera rektor
D. Rektor utsätter barn/elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera respektive avdelningschef.

^{1,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Informera respektive avdelningschef.

5.6 När verksamheten² diskriminerar barn/elev

Informera respektive avdelningschef.

För information kan även elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen www.skolinpektionen.se/BEO vid åsikter om utbildningen.

6. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
- FN:s barnkonvention
- Skollagen (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- Socialtjänstlagen (2001:453)

^{2,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

7. Bilagor

7.1 Definitioner

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasserier. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

7.2 Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML, gäller även för barn/elever. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska präglade verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

7.3 Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet. Service, support och stöd i arbetet/Självservice, blanketter och mallar/Självservice och blanketter/Utbildningsförvaltningens blanketter.